افق حوزه

• سال بیست و یکم
• شماره ۷۵۰
• دوشنبه ۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۱
• ۱۲ صفحه • ۳۰۰۰ تومان

Ofogh-e Hawzah Weekly

• صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
• مدیر مسئول: محمدرضا برته
• سردبیر: رمضانعلی عزیزی
• با همکاری هیأت تحریریه
• تلفن: ۳۲۹۰۰۵۳۸ • نمابر: ۳۲۹۰۱۵۲۳ • صندوق پستی: ۳۷۱۸۵/۴۳۸۱
• نشانی: قم، بلوار جمهوری، کوچه ۲، پلاک ۱۵
• پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir
• پست الکترونیک: info@ofoghhawzah.ir
• امور هنری: سید امیر سجادی
• کارشناس فنی چاپ: مصطفی اویسی • چاپ: صمیم ۴۴۵۳۳۷۲۵

در محضر نور

امام جعفر صادق علیه‌السلام

إذا أرادَ اللهُ بعَبدٍ خَیرا زَهَّدهُ فی الدُّنیا و فَقَّههُ فی الدِّینِ و بَصَّرَهُ عُیوبَها و مَن أُوتِیَهُنَّ فَقد أُوتِیَ خَیرَ الدُّنیا والآخِرَةِ.

هرگاه خداوند خوبی بنده‌ای را بخواهد او را به دنیا بی‌اعتنا گرداند، در دین فقیه و آگاهش کند و به عیب‌هایش بینا سازد؛ این سه خصلت به هر کس داده شود، خوبی دنیا و آخرت به او داده شده است.

اصول کافی، ج ۳، ص ۱۹۶

سخن بزرگان

امام خمینی قدس‌سره

از مفاسد حب دنیا و تعلق به آن این است که انسان را از مردن خائف کند و این خوف که از محبت دنیا و علاقه قلبی به آن پیدا شود، بسیار مذموم است و غیر از خوف از مرجع است که از صفات مؤمنین است و عمده سختی مردن، همین فشار رفع تعلقات و خوف از خود مرگ است.

شرح چهل حدیث، ص۱۲۴

حضرت حمزه علیه‌السلام
الگوی جوانان امروز

حجت‌الاسلام والمسلمین ناصر رفیعی

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در دیدار اعضای همایش بین‌المللی حضرت حمزه سیّدالشّهدا علیه‌السلام فرمودند: «جناب حمزه علیه‌السلام یکی از اصحاب غریب رسول‌الله صلی‌الله‌علیه‌وآله است، آن هم با آن نقشی که ایشان داشته است... اسمش مطرح نیست، شرح حالش مطرح نیست، خصوصیّاتش مطرح نیست، ایشان واقعاً غریب است.

به‌همین مناسبت پایگاه اطلاع‌رسانی KHAMENEI.IR برای بررسی شخصیت و اوصاف حضرت حمزه علیه‌السلام در روایات اسلامی، با حجت‌الاسلام والمسلمین ناصر رفیعی، رئیس مجتمع آموزش عالی تاریخ، سیره و تمدن اسلامی جامعة‌المصطفی العالمیه به گفت‌وگو پرداخته است.

▫ حضرت حمزه علیه‌السلام چه جایگاهی نزد پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله داشت و چه منزلتی در روایات اسلامی دارد؟

• حضرت حمزه علیه‌السلام، شخصیت مورد افتخار ائمه علیهم‌السلام است که به او احتجاج می‌کنند. شخصی خدمت پیامبر گرامی اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله آمد و گفت: یا رسول‌الله! خدا به من فرزندی داده، اسمش را چه بگذارم؟ پیامبر فرمودند: حمزه که محبوب‌ترین اسم نزد است. پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله گاهی می‌فرمود: بهترین برادرانم علی علیه‌السلام و بهترین عموهای من حمزه علیه‌السلام است. گاهی هم ایشان می‌فرمود: «روز قیامت همه پیاده می‌آیند؛ اما چند نفر سواره وارد محشر می‌شوند. یکی خود من هستم، یکی علی است، یکی زهرا و دیگری حمزه است».

در لسان ائمه علیهم‌السلام و روایات همواره شخصیت حمزه علیه‌السلام مورد افتخار و احتجاج بوده است؛ مثلاً، امیرالمؤمنین علیه‌السلام بعد از سقیفه فرمودند: امروز حمزه و جعفر نیستند و من تنها شدم. در واقع، منظورشان این است که اگر این دو نفر بودند، شاید سقیفه اتفاق نمی‌افتاد.

امام حسین علیه‌السلام روز عاشورا فرمودند: نمی‌دانید حمزه، عموی پیامبر، از ماست؟! امام سجاد علیه‌السلام در منبر شام فرمودند: نمی‌دانید یکی از افتخارات ما حضرت حمزه علیه‌السلام است! خود امیرالمؤمنین علیه‌السلام در نامه‌ای به معاویه (نامه ۲۸ نهج‌البلاغه) می‌فرماید: شیر خدا و شیر پیامبر از ماست. همچنین از امام صادق علیه‌السلام و سایر ائمه علیهم‌السلام هم روایتی در تکریم از مقام این شخصیت داریم. از همه مهم‌تر اینکه حضرت زهرا علیهاالسلام در کنار قبر حمزه می‌رفتند و از تربتش تسبیح می‌ساختند و در کنار قبر او اشک می‌ریختند.

▫ حضرت حمزه علیه‌السلام برای نسل امروز به‌خصوص جوانان چگونه می‌تواند الگو باشد؟

• ما نباید فقط شخصیت‌های گذشته را بررسی تاریخی کنیم؛ بلکه باید از آن‌ها به‌عنوان الگو یاد کنیم. همه دنیا این است؛ یعنی اگر دنیای امروز افلاطون و ارسطو و بوعلی و جالینوس را مطرح می‌کند، برای الگوگیری است. شخصیت حضرت حمزه فرازمانی و فرامکانی است و به سرزمین حجاز و سال‌های بعثت و هجرت اختصاص ندارد. صداقت، آراستگی، نظم، دفاع از اسلام و نترسیدن او از دشمن از جمله خصوصیاتی است که ما امروز به این‌ها نیاز داریم.

حضرت حمزه علیه‌السلام برای جوانان امروز ما الگوست؛ البته من خیلی به جوان‌ها و آینده امیدوارم. امروز شخصیت‌های ما کاملاً متأسی و الگوبردار از حضرت حمزه علیه‌السلام هستند. ما در جنگ الگوهایی همچون شهید همت، شهید زین‌الدین، شهید بابایی و شهدای شاخص دیگری داشتیم و امروز شهید حججی‌ها و فردا شهدای دیگری خواهیم داشت. آن‌ها رویش‌هایی هستند که رهبر انقلاب هم تأکید دارند و ما نمونه‌های فراوان در میان جوانان داریم. برخلاف کسانی که گاهی اظهار می‌کنند، جوان‌ها از دست رفته‌اند یا دین‌داری ضعیف شده است، امروز هم اگر اتفاقی بیفتد، همان‌طور که در سوریه و در برخورد با داعش پیش آمد، بازهم این اتفاق می‌افتد و جوانان برای حضور در عرصه دفاع از دین و ولایت پیش‌قدم می‌شوند.

▫ تبیین شما از شخصیت و زندگی حضرت حمزه علیه‌السلام چیست؟ نقش آن حضرت در تاریخ اسلام چه بود؟

• اسلام در آغاز توسط شخصیت‌های بنامی تقویت شده که سه چهار تایشان شاخص‌اند. یکی از آن‌ها امیرالمؤمنین علیه‌السلام است. دیگری حضرت خدیجه کبری علیهاالسلام است. دو شخصیت دیگر هم، حضرت ابوطالب و جناب حمزه سیدالشهدا علیه‌السلام هستند.

جالب است بدانید که در بسیاری از روایات نام امیرالمؤمنین علیه‌السلام، حمزه و جعفر علیهماالسلام گاهی کنار هم آمده است. حمزه در اوج تنهایی پیامبر به میدان آمد و اسلام آورد و از آن‌حضرت دفاع کرد. شما ببینید در سال‌های نخست بعثت، آن زمانی که ابوجهل، پیامبر را آزار می‌داد و مشرکین ایشان را اذیت می‌کردند، یک مرتبه وارد صحنه شد و گفت من ایمان آوردم. حقیقتاً هم ایمان آورده بود و با تمام وجودش به دفاع از پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله پرداخت. در حدود سی آیه از آیات قرآن و حتی روایات، مفسرین نام حمزه علیه‌السلام را ذیل این‌ها آورده‌اند؛ یعنی می‌گویند: این آیه درباره جناب حمزه و امیرالمؤمنین علیه‌السلام و اصحاب پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله است.

حضرت حمزه علیه‌السلام، عزمی راسخ در دفاع از اسلام داشت و همین عزم راسخ او منجر به شهادتش در جنگ احد شد و هرگز در دفاع از پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله تردید در خودش راه نداد. از جمله کسانی که می‌شود آن‌ها را در این قصه تشبیه کرد، ابوالفضل‌العباس علیه‌السلام در دفاع از امام حسین علیه‌السلام و در زمانه خودمان، شهید سلیمانی است که با عزم راسخ در دفاع از ولایت ایستاد.

▫ همایش حضرت حمزه علیه‌السلام از کجا آغاز شد و چه اقدماتی برای برگزاری این همایش انجام شده است؟

• این همایش از دو سال قبل کلید خورد. اولین‌بار من این موضوع را خدمت رهبر انقلاب و در حضور شهید سلیمانی در سال ۹۸ مطرح کردم و آقا هم فرمودند: کار خوبی است و تأیید کردند.

برای برگزاری این همایش، تاکنون سی پیش‌نشست در شهرهای مختلف داخل و خارج کشور برگزار کردیم که در نهایت، منجر به انتشار پنج جلد کتاب شد. ما برای همایش حضرت خدیجه علیهاالسلام خدمت حضرت آقا رسیدیم و ایشان مختصر صحبتی کردند. در همایش‌های دیگر هم، ایشان صحبت‌های مختصری کردند؛ اما این‌بار حضرت آقا طولانی صحبت کردند و دو مرتبه به گریه افتادند و اشک ریختند. یکی آنجایی که فرمودند: حمزه علیه‌السلام شهید شد و امیرالمؤمنین علیه‌السلام فرمود: من هم منتظر شهادتم. حضرت آقا روی واژه شهادت حساسیت دارند. یک جای دیگر هم، باز اشک ریختند و سه مرتبه فرمودند: حمزه واقعاً غریب است.

یادم هست که ایشان در مورد حضرت خدیجه علیهاالسلام سه مرتبه فرمودند: ایشان مظلوم است. اینجا هم سه مرتبه کلمه غربت را برای حضرت حمزه علیه‌السلام به‌کار بردند. ایشان به نکات ظریفی از جمله عزم راسخ و ایمان استوار حضرت حمزه علیه‌السلام هم اشاره کردند.

رهبر انقلاب فرمودند: بروید روی کارهای هنری کار کنید؛ حتی ایشان تعبیرشان این بود که جناب حمزه و جناب جعفر علیهماالسلام جنبه‌های درام زندگی‌شان زیاد است. جامعه هنری باید فیلم‌نامه خوبی در مورد شخصیت حمزه علیه‌السلام بنویسد تا به توصیه رهبر انقلاب جامه عمل بپوشاند. حضرت آقا توصیه دیگری هم داشتند. ایشان فرمودند: منظومه‌ای از شخصیت‌های این‌گونه همچون ام‌سلمه، مقداد و مالک‌اشتر تهیه کنید.

▫ خیلی ممنون و متشکر، اگر کلام پایانی هست، بفرمایید.

• ان‌شاءالله همه عزیزان فعال در عرصه فرهنگ از جمله فرهنگیان، دانشگاهیان، حوزویان و اصحاب هنر کمک کنند تا این شخصیت‌ها برای نسل امروز شناخته شوند.

عطر یار

حرم به دست حرامی خراب گشته بیا

محمد حسین بهجتی

بشکند دستی که ویران کرد این گلخانه را
در عزا بنشاند او، شمع و گل و پروانه را
بشکند دستی که هتک حرمت این خانه کرد
شیعه را سوزاند و خون در قلب صاحب‌خانه کرد
درون قلب جهان، انقلاب گشته بیا
نفس، بدون تو همچون عذاب گشته بیا
نظاره کن به فراسوی مدینه و ببین
حرم به دست حرامی خراب گشته بیا
این گلستان نبیّ بار دگر ویران شده
چشم‌های منتقم، بار دگر گریان شده
بعد تخریب بقیع و این ستم در آن دیار
گشت روشن، از چه قبر فاطمه پنهان شده

یادداشت

شجره‌نامه

استاد جواد محدثی

ردای سرخ شهیدان روحانی، عَلَمی است که نشان عاشورای مجدد تاریخ و کربلای مکرر امروز ماست.

طلاب شهید، میثاق خونین خود را با مولایشان حسین علیه‌السلام تجدید می‌کنند. شهادت سرخ اینان، تأییدی است بر درستی آنچه خوانده‌اند، امضایی است برصحت و سلامت آنچه باور دارند، و نشان قبولی در آزمون «عمل به تکلیف» در مکتب دین است، کارنامه خونین عمل به وظیفه انقلابی و مکتبی است، پرچمی از تعهد بر دوش دارند، و تن پوشی از حماسه بر قامت، و زبان حقگو درکام. رهروان راه حسین علیه‌السلام و کربلا و شاگردان صادق «صادق آل‌محمد علیهم‌السلام»اند .

متن این درس، «کتاب شهادت» است و معلّمش، آل‌محمد و علی علیهماالسلام است، کلاسش به وسعت ایران است، امتحانش، جهاد جبهه و جهاد تبیین و قبولی‌اش «شهادت».

اینان درس‌های آموخته از حوزه را به امضای خون می‌رسانند، و در محراب تکلیف، به قیام می‌ایستند.

سورهٔ هجرت وجهاد می‌خوانند، نماز عشق را با سلام شهادت به پایان می‌رسانند و به کوی دوست پر می‌کشند. عمامه‌های خونین، سند افتخار فرزندان حوزه است، و مظلومیت، ارثی که از اول مظلوم عالم، شهید محراب، ابوتراب دارند.

کورباد چشمی که جلوه‌های حق رانبیند و عینک و سمعک بیگانه بر چشم و گوش زده باشد... .

بیانیه انجمن اساتید انقلابی سطوح عالی حوزه علمیه قم در مقابله با مظاهر بی‌حجابی

انجمن اساتید انقلابی سطوح عالی حوزه علمیه قم، در حمایت از اقدام شورای‌عالی انقلاب فرهنگی و نیروی انتظامی در مقابله با مظاهر بی‌حجابی بیانیه صادر کرد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، انجمن اساتید انقلابی سطوح عالی حوزه علمیه قم، در حمایت از اقدام شورای‌عالی انقلاب فرهنگی و نیروی انتظامی در مقابله با مظاهر بی‌حجابی بیانیه‌ای صادر کرد که متن بیانیه به این شرح است:

بسم‌الله الرحمن الرحیم

عَنْ أَبِی جَعْفَرٍ علیه‌السلام قال:«إِنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْیَ عَنِ الْمُنْکَرِ سَبِیلُ الْأَنْبِیَاءِ وَمِنْهَاجُ الصُّلَحَاءِ»

متأسفانه در دو دهه اخیر تهاجم فرهنگی غرب در کنار کم‌کاری نهادهای فرهنگی حاکمیتی، مقوله عفاف و حجاب را از امری کاملا فرهنگی، به چالشی فرهنگی-امنیتی تبدیل کرد. این سیر در چندماه اخیر و با شروع جنگ ترکیبی دشمن، شدّت یافت و فضای عمومی کشور را به سمت بی‌حجابی و گاه برهنگی سوق داد. نهادهای حاکمیتی در بحبوحه آشوب‌های خیابانی، با در نظر گرفتن بُعد امنیتی، وارد مقابله سلبی با این پدیده شوم نشدند؛ اما با آرامش نسبی کشور، طرحی جدید را با محوریت شورای‌عالی انقلاب فرهنگی، برای سامان دادن فضای عفاف و حجاب در کشور آغاز کردند. به‌اعتراف کارشناسان و دلسوزان عرصه حجاب و عفاف، نگاه تک‌بعدی به این مقوله و در نظر نگرفتن وظایف نهادهای مختلف در این امر و یا سستی آنها در عمل به وظایف خویش، خدای نکرده موجب ابتر شدن تمام اقدامات خواهد شد. سامان‌دهی فضای مجازی و تکمیل شبکه ملی اطلاعات، توجیه فعالان فرهنگی کشور به‌خصوص سلبریتی‌ها، نظارت دقیق بر تولیدات سینمایی و شبکه نمایش خانگی، آموزش مؤثر و خلاقانه به‌خصوص در مدارس و دانشگاه‌ها، سامان‌دهی تولیدکنندگان و عرضه‌کنندگان پوشاک و نظارت جدی بر عملکرد آنها، پشتیبانی تبلیغاتی و تبیینی توسط صدا و سیما و تشکیل هسته‌های مردمی و استفاده از ظرفیت ایده‌پردازی و اجرایی آنها، بخشی از اقدامات تکمیل‌کننده طرح مقابله با بی‌حجابی است.

انجمن اساتید انقلابی سطوح عالی حوزه علمیه قم، ضمن تقدیر و تشکر از تمام نهادها و مسئولین فعال در زمینه حجاب به‌خصوص دبیر شورای‌عالی انقلاب فرهنگی، حجت‌الاسلام والمسلمین خسروپناه و فرمانده کل نیروی انتظامی سردار رادان (دامت توفیقاتهم)، حمایت خود را از این اقدام قاطع و انقلابی اعلام می‌دارد. امید است این اقدام با جدّیت و بدون واهمه از سرزنش سرزنش‌گران و وسوسه خنّاسان ادامه یابد و با همراهی سایر نهادهای مسئول و مشارکت مردم، گام بلندی را در تقویت مظاهر دینی در کشور بردارد.

انجمن اساتید انقلابی سطوح عالی حوزه علمیه قم

۳۰ فروردین ۱۴۰۲

در نشستی خبری تشریح شد

برنامه‌های «فراخوان اولین پویش حمایت از طرح و ایده در حوزه رسانه»

مسئول مرکز رسانه و فضای مجازی حوزه‌های علمیه، در تشریح برنامه‌های «فراخوان اولین پویش حمایت از طرح و ایده در حوزه رسانه» گفت: این پویش تنها برای نهادهای حوزوی نیست؛ بلکه برای همه طلاب خواهر و برادر و همه کسانی است که می‌توانند در این عرصه‌ها نقش‌آفرین باشند.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین محمدرضا برته، ۶ اردیبهشت در نشست خبری اعلام و تشریح فراخوان اولین پویش حمایت از طرح و ایده در حوزه رسانه «پویش فراخوان طرح ایده‌های رسانه‌ای حوزه‌های علمیه» که در خبرگزاری حوزه برگزار شد، گفت: بسیاری از اوقات، برای حمایت از صاحبان فکر و ایده، فکر و ایده آنها از بین برده می‌شود. گاهی اوقات ساختارها، ارزش‌های سازمانی خود را به خلاقان و مبتکران تحمیل می‌کنند.

مسئول مرکز رسانه و فضای مجازی حوزه‌های علمیه، با بیان اینکه برای پرهیز از این رویداد و زمینه‌سازی و پوشش جریان‌سازی در این عرصه، مباحث مختلفی مطرح شد و در نهایت به ایده پویش رسیدیم، افزود: پویش‌ها معمولاً در دنیا از محل انجمن‌ها ایجاد می‌شوند؛ حوزه علمیه در اینجا به‌عنوان ابرتشکل مردمی، ملی و بین‌المللی، قرار است که نقش‌آفرین باشد. در همین راستا، پویش حمایت از طرح و ایده در حوزه رسانه شکل گرفت.

مدیر مسئول خبرگزاری حوزه اظهار کرد: این پویش مبتنی بر مسئله طرح و ایده است؛ یعنی پس از وصول طرح‌ها و ایده‌ها و پالایش آنها، همچون پایان‌نامه‌های تخصصی که پژوهش‌ها به‌همراه استاد راهنما جان می‌گیرد، با محوریت صاحب ایده، فعالیت‌ها سامان‌دهی می‌شوند. حمایت مالی حوزه نیز از این طرح‌ها انجام می‌گیرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین برته، با بیان اینکه مداخله سازمانی در پایان اثر از جنس ممیزی و انتخاب نیست؛ بلکه مشاوره برای تعالی و تولید اثر فاخر از سوی تشکل‌های میدانی است، گفت: این طرح‌ها و ایده‌های تولیدی، ذیل رسالت‌های عام حوزه‌ای خواهد بود. در اینجا موضوعات محدودی ارائه نشده است؛ بلکه موضوعات ذیل زیست طلبگی و مؤمنانه ارائه می‌شود.

وی افزود: تمام کنشگران میدانی این عرصه، مخاطب این پیام هستند. از خواهران و برادران طلبه و غیرطلبه که فهم خوبی از این گفتمان مکتب اهل‌بیت علیهم‌السلام و رسالت حوزوی و توان خوبی برای ایده‌پردازی دارند، درخواست می‌کنیم که در این پویش مشارکت کنند.

سخنگوی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه ادامه داد: این پویش، تنها فراخوانی برای نهادهای حوزوی نیست؛ بلکه برای همه طلاب خواهر و برادر و همه کسانی است که می‌توانند، در این عرصه‌ها نقش‌آفرین باشند.

مسئول مرکز رسانه و فضای مجازی حوزه‌های علمیه گفت: بازه اولیه جمع‌آوری، نظارت، مشاوره، حمایت مالی و انتخاب آثار برگزیده با مشارکت خود تولیدکنندگان و نویسندگان این عرصه است. وی اظهار کرد: چند ماه پایانی سال، همایش‌های گسترده‌ای در سطح کشور برگزار می‌شود؛ ولی یکی از محسنات این پویش آن است که کار از بهار آغاز شده است. باید کاری کنیم که در یک گذر زمانی به یک نقطه مطلوب برسیم. تلقی اولیه آن است که صاحبان ایده، ایده‌های خود را دارند؛ ولی در ادامه باید به‌شکل خوبی آنها را بسته‌بندی کنند.

• رشد چشمگیر حضور و فعالیت طلاب در عرصه هنر و رسانه

حجت‌الاسلام سیدعباس سیدنژاد دبیر «پویش فراخوان طرح ایده‌های رسانه‌ای حوزه‌های علمیه» نیز در این نشست در سخنانی، اظهار کرد: این فراخوان دارای موضوع نیست. موضوعات چارچوب ذهنی هنرمندان را تخریب می‌کند. این پویش تلاش می‌کند، این آسیب را حل کند. در کمیته داوران، سیری که مورد نیاز جامعه است، طی خواهد شد. ممکن است امتیازی به یک موضوع خاص داده شود؛ ولی در وهله اول هیچ موضوعی اولویت شاخص ندارد.

دبیر پویش فراخوان طرح ایده‌های رسانه‌ای حوزه‌های علمیه گفت: مهلت ارایه طرح تا ۱۰ تیرماه است. زمان اعلام برندگان نیز، ۱۶ تیرماه خواهد بود. ۵ طرح برگزیده تا سقف ۵۰ میلیون تومان حمایت مالی خواهند شد.

حجت‌الاسلام سیدنژاد؛ با بیان اینکه علاقه‌مندان می‌توانند آثار خود را به سایت hrasaneh.ir ارسال کنند، گفت: غیر از این جشنواره، بنا داریم که از فعالان عرصه تولید حمایت کنیم. مستند تخت جمشید برای ایام نوروز، با همکاری یکی از مجموعه‌های حوزوی و مرکز رسانه تولید شد.

مدیر فضای مجازی و چندرسانه‌ای مرکز رسانه و فضای مجازی حوزه‌های علمیه افزود: اگر آثار به‌شکلی باشد که نیاز به تولید باشد، حتماً حمایت خواهیم کرد. این مرکز رسالت خود می‌داند که از این آثار حمایت کند و البته این کار آغاز شده است.